

ROVFUGLENE OG VILDTET.

AF

GERHARD HEILMANN.

Hr. Galles lille Artikel om Dagrovfuglene S. 73 slutter med, at det snart kunde være paa Tide at tale om at faa vore Rovfugle fredede. Enhver Fugleven vil sikkert være enig med ham deri, ikke alene, fordi det danske Landskab daarlig kan undvære det Plus, som Rovfuglenes Færden giver til dets Skønhed, men endnu mere, fordi hele den øvrige Fuglebestands Trivsel lider under dette Sundhedspolitis Fjærnelse. Jægerne skulde være de sidste til at lade haant derom, thi at Vildtet degenererer i høj Grad, naar alle svage og syge Dyr faar Lov til at leve og forplante sig, det har man allerede i Tyskland afskrækkende Eksempler paa. Jeg vil her blot gøre opmærksom paa en Artikel: »Raubzeugverteilung und Wildentartung« som findes i Maanedsskriftet »Kosmos« tredje Hæfte 1907 (Francksche Verlagshandlung, Stuttgart). Den er skrevet af en bekendt og dygtig Jæger, Oberländer, der har nedlagt Sturvildt i forskellige Verdensdele og udgivet en hel Del Bøger om Jagt og Vildt. Jeg skal tillade mig at referere og oversætte en mindre Del af Artiklen, der vedrører Ornithologien, thi den Tilstand, der nu er fremherskende i den tyske Vildtbestand, vil sikkert om ikke længe ogsaa være det i den danske. Oberländer begynder med at fortælle, at han indtil for faa Aar siden, ligesom alle andre Jægere, hyldede den Trossætning, at Rovvildtet tilføjer Nyttelvildtet en saa ubodelig Skade, at det bør udryddes ved ethvert Middel. Det Haab, han havde nærret til Vildtbestandens Frelse gennem denne Nedslagting, blev imidlertid ikke indfriet. Vildtmængden forøgedes ikke i det Maal, som man havde ventet, og Kvaliteten forringedes i en ganske overordentlig Grad. Haarvildtet aftog stærkt i Vægt, og Opsatserne udvikledes daarligt. Raavildtet døde i Mængde af en Traadorm i Lungerne (*Strongylus filaria*); en lignende (*Str. commutatus*) hærgede Harerne, saa at endog 70% af disse var angrebne deraf. Kartoffelstore, materiefyldte Svulster prydede deres Hoveder, og da der ikke mere fandtes Rovdyr, som kunde fjærne de syge, henlaa deres Lig paa Vekslerne og bragte ny Smitte overalt.

Oberländer skriver om Fjervildtet:

»Blandt Fjervildtet synes Forholdene tilsyneladende gunstigere; hos Fasaner og Agerhøns optræder der ingen Sygdomme, i det

mindste har jeg hverken hørt eller set noget dertil. Men at det heller ikke her er, som det skulde være, beviser de uhyre Summer, som aarlig ofres paa »Blodfornyelse«. Thi uden Grund udgiver Jagtejerne sikkert ikke mange Penge til Indkøb af fremmede Fasaner for dermed at »opfriske« deres egen Bestand.«

»I Virkeligheden udarter ogsaa baade Fasan og Agerhøne, og dette viser sig ved det ganske uforholdsmæssige Antal af golde Høner. Enhver Jæger, der har jaget Høns for en 20—30 Aar siden, véd, at vor Agerhøne siden den Tid er bleven et helt andet Stykke Vildt. Fremfor alt maa den store Mængde gamle Høns, der nu findes i enhver Flok, være den erfarne Jæger paafaldende; det er en Ejendommelighed, som man tidligere slet ikke har iagttaget eller i det mindste ikke i den Maalestok. Golde Høner forekom i tidligere Tid, naar en vaad Sommer havde ødelagt Kyllingerne, men dengang holdt de barnløse Par sammen og dannede Flokke paa 6—8 Stykker; nu forener de sig for det meste med de unge Flokke. Den moderne Hønsjæger kender godt nok disse stærke Flokke, der ofte bestaar af 25—30 Høns; allerede den Dag, Jagten gaar ind, rejser de udenfor Skudvidde, og kaster sig først igen meget langt borte. I Oktober er de allerede saa sky, at kun en Drivjagt formaar at bringe dem for Bøssen. Efter min Erfaring er desuden fuldtallige, normale Kuld med 14—17 Kyllinger sjældnere end tidligere; Antallet er uden Tvivl gaaet ned, og Flokkens Styrke bliver i stigende Grad forøget med gamle Høns.«

»I denne Tiltagen af golde Par, i den formindskede Frugtbarhed, saavel som i den hos golde Høns forøgede Tilbøjelighed til at overtage Ledelsen af unge Flokke er jeg helt igennem tilbøjelig til at se en Abnormitet, der skyldes Udartning.«

»Hvad her er sagt om Agerhønen, gælder i endnu højere Grad om Fasanen. Enhver Ejer af et Fasanrevier véd, at Antallet af golde Hunner er ganske uforholdsmæssigt stort. Jeg kender Distrikter nok, som paa 2—300 Hkt. rummer over 1000 Fasanhøner. Hvis blot Halvdelen af disse vilde udruge et Kuld med ti Æg, maatte om Høsten Markerne blive ødelagte af Fasanernes Mængde. Jagterne leverer imidlertid stedse Bevis for, at et stort Antal af Hønerne forbliver golde, og at de øvrige maa have frembragt abnormt smaa Kuld.«

»Dette vil den opmærksomme Jæger allerede i Sommerens Løb kunne overtøye sig om. Baade Agerhøns og Fasaner laver

hyppigt ingen Rede, men lægger deres Æg, til Glæde for Krager og Skader, planløst paa Veje og Stier. Mange Jægere tror, at disse Unoder skyldes koldt Vejrlig, navnlig lave Nattetemperaturer i Maj, uden dog at kunne give Grunde for en saadan Formodning. Jeg mener tværtimod, at Frostfare netop vilde foranledige Hønen til at anlægge Rede for derved at beskytte Afkommet, som hun ellers ofrer hele sin Kærlighed og Omhu. Hvorfor Frost skulde forvandle den mægtige Forplantningsdrift til Letsind og Ligegyldighed, er det ikke godt at begribe. Iøvrigt er det endnu ikke blevet undersøgt, om de adspredte Æg overhovedet er befrugtede.«

Man er jo forlængst kommen til den Erkendelse, at ethvert Indgreb i Naturens Orden drager ganske bestemte Følger efter sig. Det er tilfulde godtgjort, at Udryddelsen af en enkelt Dyreart hyppigt fremkalder store Forandringer baade i Dyre- og Planteverdenen. Rovdyrene er en saa overordentlig vigtig Drivkraft i Naturens store Husholdning, at det hele forringes, saa snart de mangler.

Oberländer skriver derom: »Paa Fjervildtet har Rovfuglene en betydelig Indflydelse. Rovfugle! — der findes i Kulturlandet næsten ingen mere. Den herlige Vandrefalk er saa godt som udryddet. Høge og Vaager er bleven meget sjældne. Som Ynglefugle findes Rovfuglene ikke mere i Nærheden af Jagtdistrikter, næppe engang som Strøgfugle«.

»Men golde Fasaner og Agerhøns gives der til Gengæld i Massevis. Hvorfor? Ganske simpelt fordi Rovfuglene først og fremmest gør disse til Bytte. Medens den rugende Høne sidder tre Uger paa sin Rede i det tætteste Skjul og senere som Moder omhyggelig vogter sine Kyllinger, saa flakker den golde Høne omkring uden Maal. Netop lige efter Fasanens og Agerhønsens Rugetid har Rovfuglene det største Behov for Føde til deres Unger, og det gaar da ud over de golde Høns, fordi de er langt mere sorgløse og uforsigtige end Moderhønen. Iøvrigt maa man antage, at naar Vildtet føler sig ganske sikker for Fare, saa bliver Moderkærligheden og Interessen for Artens Vedligeholdelse forringet eller ganske ophævet. Den planløse Aflægning af Æggene paa aabne Steder, den altfor tidlige Sprængning af Fasankuldet og lignende Fremtoninger maa føres tilbage til disse Aarsager.«

»Sygt eller anskudt Fjervildt interesserer Rovfuglene langt mere end sundt. Slaar en Høg eller Vandrefalk ned paa en

Flok Høns, i hvilken der findes en anskudt Høne, saa bliver denne først taget. Jeg har iagttaget dette for ofte til, at der kan være Tale om et Tilfælde. Disse Røvere véd af Erfaring, at en syg Fugl er lettest at faa fat i, og de kender øjeblikkeligt de syge paa deres Bevægelser, Holdning og de strittende Fjer.«

»Rovfuglene udøver altsaa ubevidst et Udvalg, der bidrager til at øge Artens Styrke.«

»Uagtet det lyder som et Paradoks, saa bør Rovdyrene af humane Grunde ikke udryddes! Hvem der har set, hvorledes vingskudt Fjervildt, lungesyge Harer eller anskudt Raavildt strejfer hjælpeløst omkring, ofte Dage eller Uger igennem, under ubeskrivelige Kvaler, — ham falder det ganske uvilkaarligt ind: meget bedre har Vildtet det dog i de kulturløse Egne, i de afrikanske Stepper f. Eks., hvor Hyænerne straks er efter hvert anskudt Stykke Vildt for at ende dets Pinsler i den første Nat.«

»Den fuldstændige Udryddelse af Rovdyr og Rovfugle strider mod Naturens Økonomi i samme Grad, som den oprører enhver Naturvæns Følelser. Den er ogsaa kun et Resultat af Ufornuft og Tankeløshed.«

RINGFUGLE.

AF

H. CHR. C. MORTENSEN, Viborg.

For om mulig at skaffe Oplysning om forskellige Fugles Rejser, deres Levetid, Aldersforskel, geografiske Racer m. m., begyndte jeg (efter spredte Forsøg i tidligere Aar) i Efteraaret 1899 at mærke større Antal af Fugle, og jeg har siden fanget gennemsnitlig et Par Hundrede om Aaret, indtil 31. December 1906 lidt over 1550 Stykker. Hver Fugl har faaet en Aluminiumsring om den ene Fod; en Del Ynglestære er desuden midlertidig bleven mærket ved forskelligformede Klip i Halen eller paa anden Maade. Ringene bærer en Indskrift, nemlig (undtagen for den første Storks Vedkommende) et Løbenummer (der henviser til min Dagbog, hvor hver enkelt Fugl er omtalt) samt enten et Par Bogstaver, Ordet »Viborg«, »Danmark« eller (hvis der er Plads til det) min Adresse. I Okt. 1899 gjorde jeg Meddelelse om Forsøget til Herluf Winge i København, O. Haase i Berlin, W. Eagle Clarke i Edinburgh og nu afdøde E. Oustalet i Paris og bad dem interessere sig for det. Inspektør Winge har